

2015-planen fra 2007 ramte plet på beskæftigelsen i 2011, trods finanskrisen

- I fremskrivningen bag 2015-planen fra 2007 ventede man et kraftigt fald i beskæftigelsen på 70.000 personer fra 2007 til 2011. Det afspejlede den ophedning, som økonomien var inde i.
- Fremskrivningen ramte dermed beskæftigelsesniveauet og den registrede ledighed i 2011 ret præcist. I 2011 er beskæftigelsen faktisk 8000 højere end i 2015-fremskrivningen. Det skal dog ses i lyset af, at konjunkturudsvingene i beskæftigelsen – i op- og derefter nedadgående retning - blev undervurderet, og en meget svag produktivitetsudvikling langt under det ventede.
- Fremgangen i beskæftigelsen i 2007 og især i 2008 var således markant større end i 2015-fremskrivningen, på trods af, at væksten i BNP gik i stå (også før finanskrisen) og var lavere end ventet. Tilsvarende var det efterfølgende beskæftigelsesfald i 2009 og 2010 væsentligt større end i fremskrivningen, hvilket skal ses i lyset af finanskrisen.
- BNP-væksten var i 2011 tæt på det niveau, som var forventet i 2015-planen. Men en betydeligt lavere BNP-vækst i 2008 og særligt i 2009 har betydet, at BNP-niveauet i 2011 er godt 7½ pct.point mindre end det dengang lå i kortene. Produktiviteten målt ved BNP per beskæftiget er således også steget ca. 7½ pct. point mindre end ventet i 2015-planen fra 2007.
- Strukturudviklingen på arbejdsmarkedet har til gengæld overrasket til den positive side. Den strukturelle beskæftigelse i 2011 skønnes i dag at være ca. 60.000 større end antaget i plan. Det kan forklare hele det nuværende skøn for beskæftigelsesgab som er på ca. -55.000. I 2011 er der således lavkonjunktur og ikke om antaget en normal konjunktursituation, selv om beskæftigelsen på det niveau som var forudsat.

En status for 2015-fremskrivningen fra 2007 – arbejdsmarked og velstand/produktivitet

Finanskrisens styrke og timing var ikke forudset, men tilbage i 2007 var det tydeligt, at økonomien var inde i en ophedning, og at der før eller siden ville komme en periode med fald i beskæftigelsen.

Det kommer også til udtryk i 2015-planen, som den forrige regering fremlagde i august 2007. Fremskrivningen er udarbejdet i anden halvdel af 2007, dvs. omkring et år før finanskrisen eskalerede. Planen byggede på et datagrundlag, hvor 2006 var det seneste år med et fuldt dækkende Nationalregnskab¹.

I fremskrivningen ventede Finansministeriet et fald i beskæftigelsen på knap 70.000 personer fra 2007 til 2011. Det markante beskæftigelsesfald afspejler den ophedning Danmark var inde i. Ledigheden var lavere end et rimeligt skøn for det strukturelle niveau, lønstigningerne var høje og tiltagende og boligpriserne var steget kraftigt til et meget højt niveau. Det var derfor rimeligt at forvente et ret stort fald i beskæftigelsen ud fra en betragtning om, at økonomien før eller siden må bevæge sig tilbage i retning af en mere normal konjunktursituation².

Fremskrivningen viser blandt andet, at

- faldet i beskæftigelsen fra 2006 og frem til 2011 har været mindre end det, som var ventet i 2015-planen (ca. 5000).
- i 2011 var beskæftigelsesniveauet højere end det, der var ventet i 2015-planen (ca. 8.000).

Tabel 1. Beskæftigelse i 2015-plan fra august 2007 og faktisk forløb (1000 pers.)

	2015-plan	Faktisk	Forskel
Ændring i beskæftigelse 2006-2011	-21,6	-16,5	5,1
beskæftigelsesniveau 2011	2758,9	2766,9	8,0

Dermed afviger beskæftigelse og ledighed i 2011 ikke væsentligt fra fremskrivningen, på trods af finanskrisen. Den registrerede ledighed var således ca. 10.000 større i 2011 end ventet, hvilket afspejler en større arbejdsstyrke³.

Når disse skøn for beskæftigelse og ledighed rammer så præcist skal det ses i lyset af, at konjunkturudsvingene i beskæftigelsen efter 2006 har været større end ventet, først i op- og derefter nedadgående retning.

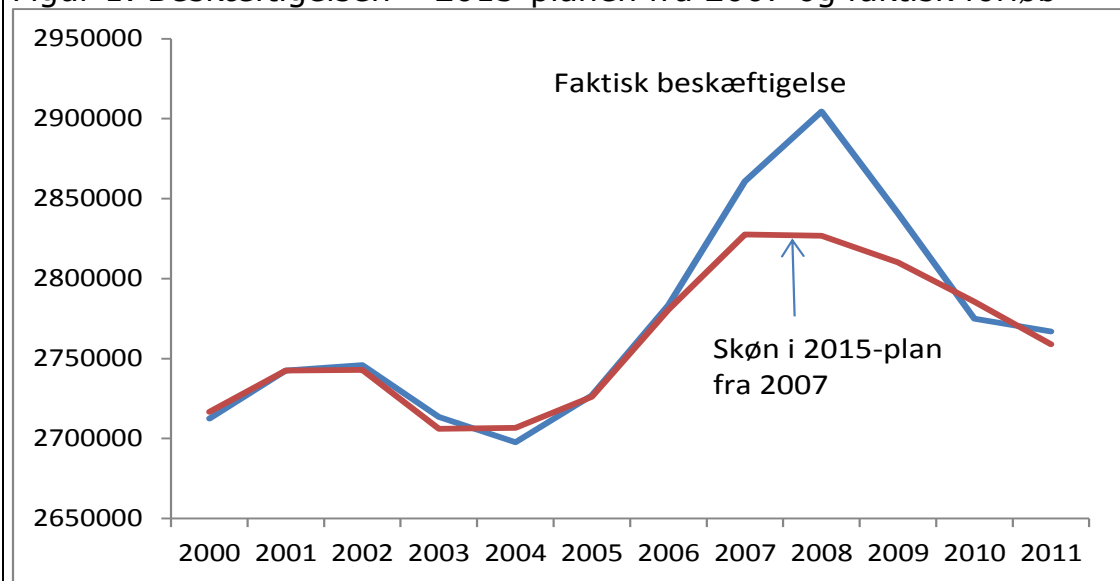
I 2007 og navnlig i 2008 steg beskæftigelsen markant mere end ventet i 2015-fremskrivningen – selv om væksten i BNP var meget mindre end antaget (især i 2008), jf. figur 1 og figur 2.

¹ Fremskrivningen indgår i Konvergensprogrammet for 2007, som blev offentliggjort i januar 2008, og tager udgangspunkt i talgrundlaget fra Økonomisk Redegørelse, august 2007. Fremskrivningen svarer til grundlaget for 2015-planen dog med indregning af skattereformen fra efteråret 2007.

² I 2015-planen fra 2007 antages at beskæftigelsen gradvist vender tilbage til det (dengang) anslåede strukturelle niveau i 2011/2012.

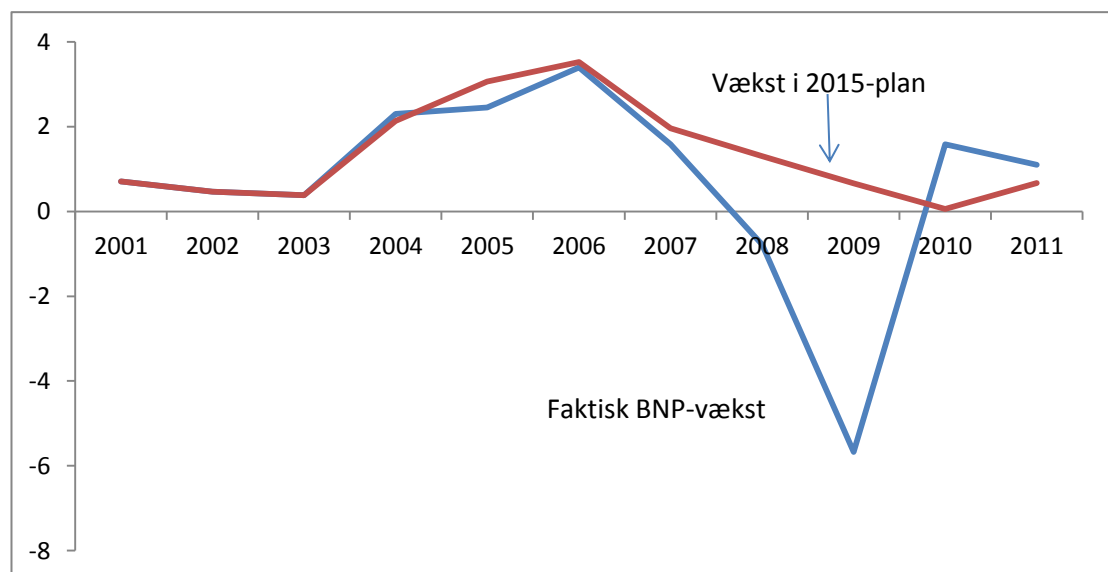
³ Tal fra 2015-plan er her korrigeret så der tages højde for en omlægning af statistikken i 2008.

Figur 1. Beskæftigelsen – 2015-planen fra 2007 og faktisk forløb

Kilde: Danmarks Statistik og Konvergensprogram 2007, Finansministeriet

Figur 2. BNP-vækst – 2015-planen fra 2007 og faktisk forløb

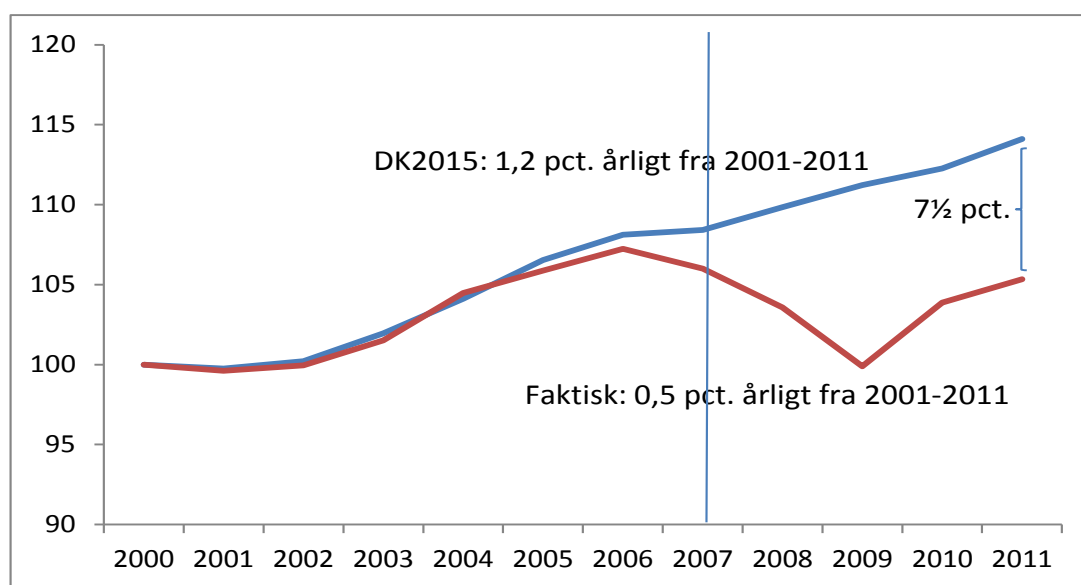

Kilde: Danmarks Statistik og opdateret 2015-plan fra 2007, Finansministeriet

I 2008 var beskæftigelsen således ca. 78.000 større end forudsat i planen, selv om væksten i BNP blev 2 pct.point lavere end forudsat dette år. Det efterfølgende tilbageslag i beskæftigelsen har samtidig været ca. dobbelt så kraftigt, som forudsat i 2015-fremskrivningen, hvilket skal ses i sammenhæng med finanskrisen og formentlig en tendens til "labourhoarding" under opsvinget.

Gennemgående har produktivetsvæksten (BNP per beskæftiget) været markant svagere end ventet i 2015-fremskrivningen, *jf. figur 3*. I 2011 er produktiviteten samlet set steget $7\frac{1}{2}$ pct.point mindre end ventet i 2015-planen, navnlig som følge af den uventet svage udvikling i 2007 og 2008. Det afspejler at BNP er godt $7\frac{1}{2}$ pct. lavere end forudsat.

Figur 3. Produktivitet (BNP per beskæftiget) – 2015-plan og faktisk forløb

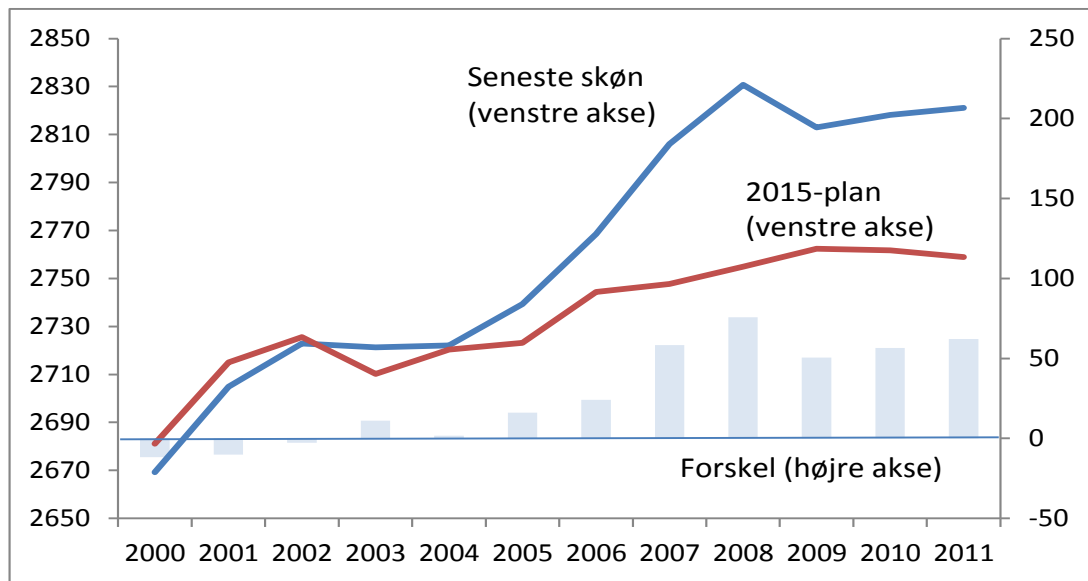
Kilde: Danmarks Statistik og Konvergensprogram 2007, Finansministeriet

En anden central forskel er, at det i 2015-planen var lagt til grund, at konjunktursituationen på arbejdsmarkedet ville være normal i 2011 – dvs. at ledighed og beskæftigelse ville svare til de anslåede strukturelle niveauer.

Det er imidlertid ikke tilfældet. Skønnet for den strukturelle beskæftigelse er forøget i 2007 og 2008 og årene derefter. Samlet er den strukturelle beskæftigelse i 2011 ca. 60.000 større end ventet i 2015-planen, *jf. figur 4*. Det er mere end det nuværende skøn for beskæftigelsesgabet, som er på (-)54.000 i 2011⁴. Beskæftigelsesniveauet og ledigheden i 2011 er derfor udtryk for en lavkonjunktur selv om niveauet for beskæftigelse og registreret ledighed er omtrent som i planen.

⁴ Beskæftigelsesgabet er et mål for den konjunkturbetingede svækkelse af beskæftigelsen, og svarer til forskellen mellem beskæftigelsen og den strukturelle beskæftigelse

Figur 4. Strukturel beskæftigelse i planen og seneste skøn

Kilde: Danmarks Statistik og Konvergensprogram 2007, Finansministeriet

Tilbage står, at beskæftigelsen i 2011 var på niveau med det, som var ventet i 2007. Det skal udover produktivitetsudviklingen og den strukturelle udvikling på arbejdsmarkedet ses i sammenhæng med de store lempelser af finanspolitikken i 2009 og 2010, omfattende tilførsel af likviditet fra stat og Nationalbank, diverse bankpakker mv. og faldet i renteniveauet som følge af ECBs lempelser af pengepolitikken. En af konsekvenserne er, at de offentlige finanser i dag er i noget dårligere stand end forudsat i 2015-planen.